

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod: 12 Mehefin 2018
Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Gareth Thomas
Swyddog Cyswllt: Debbie Anne Williams Jones
Rhif Ffôn Cyswllt: 01286 679489
Teitl yr Eitem: 'Arolwg o'r drefn o ddatblygu Ysgol Bro Idris'

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1.1. Gofynnir i'r Cabinet fabwysiadu'r argymhellion a nodir yn yr adroddiad er mwyn galluogi'r Adran Addysg i'w hymgorffori fel rhan greiddiol o brosesau ad-drefnu a weithredir ganddi ar y cyd â rhanddeiliaid eraill mewn dalgylchoedd eraill i'r dyfodol.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

- 2.1 Comisiynwyd ymgyngorydd annibynnol i gynnal 'Arolwg o'r drefn o ddatblygu Ysgol Bro Idris, Dolgellau' er mwyn dysgu gwersi yn dilyn yr ad-drefnu a fu yn y dalgylch, ac yn arbennig yn sgil y ffaith fod ehangder a maint y cynllun hwn yn unigryw.
- 2.2 Roedd y comisiwn hefyd yn gyfle i gyfarch rhai pryderon ymysg cyn-aelodau o staff dalgylch Y Gader am rai agweddau o'r broses o sefydlu Ysgol Bro Idris.
- 2.3 Mae'r Adran Addysg yn derbyn yr holl argymhellion a nodir yn yr adroddiad 'Arolwg o'r drefn o ddatblygu Ysgol Bro Idris, Dolgellau'.

3. CYFLWYNIAD AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 3.1 Mae sefydlu ysgol yn newydd yn bartneriaeth rhwng yr Awdurdod a'r Corff Llywodraethu Cysgodol, sydd yn gorff llywodraethu statudol cyflawn.
- 3.2 Yn sylfaenol, yr Awdurdod sydd yn gyfrifol am y penderfyniad i agor ysgol a chyflawni adeilad parod, ac mae'r Awdurdod o dan ddyletswydd statudol i gyflawni hynny erbyn y dyddiad a gyhoeddir.
- 3.3 Y corff llywodraethol sydd yn gyfrifol am y camau i sicrhau fod yr ysgol mewn trefn a phennaeth wedi ei b(ph)enodi a strwythur staffio yn weithredol ar y diwrnod cyntaf.

- 3.4 Nid yw'r Awdurdod mewn sefyllfa i roi addewid na chynllun cadarn ymlaen am ffurf a rheolaeth ysgol newydd, gan y gall y Corff Llywodraethu Cysgodol neu'r Llywodraethwyr gyda'r Pennaeth, gyflwyno a mabwysiadu model amgen.
- 3.5 Cydnabyddir fod ysgol ddilydol aml-safle yn arwain at ragor o heriau yn sgil effaith trefniadau ar leoliad ffisegol disgyblion.
- 3.6 Ar gyfer comisiynu'r arolwg, cynhaliwyd cyfarfod cychwynnol rhwng yr ymgynghorydd a'r Pennaeth Addysg ac ynddo:
- i. Rhannwyd dogfennau perthnasol i'r arolwg;
 - ii. Cytunwyd ar weithredu yn y lle cyntaf gyda:
 - a) Phennaeth Ysgol Bro Idris
 - b) Cynrychiolwyr o Gyngor Gwynedd
 - c) Cadeirydd Llywodraethwyr Corff Cysgodol Ysgol Bro Idris
 - d) Arweinyddion y grŵp a ddaeth â chwynion yn erbyn yr Awdurdod.
 - iii. Cytunwyd y byddai'r arolwg yn dilyn ei gwrs ei hun er mwyn cael y wybodaeth fwyaf trylwyr posibl.
- 3.7 Isod, dymuna'r Adran Addysg dynnu sylw at rai paragraffau penodol yn yr adroddiad 'Arolwg o'r drefn o ddatblygu Ysgol Bro Idris, Dolgellau' a chywiro a/neu ddarparu rhagor o eglurder ar y materion hynny a ddyfynnir:

TUD	PARA	ADRODDIAD O'R DREFN O DDATBLYGU YSGOL BRO IDRIS	CYWIRIAD/EGLURDER PELLACH GAN YR ADRAN ADDYSG
4	3.2	<i>"...roedd rhyw deimlad y byddai ysgol newydd Bro Idris yn dynfa fawr i athrawon i ddod i ardal Dolgellau. Methwyd â rhagweld y broblem hon, ac roedd y cam cyntaf o hysbysebu pob swydd yn allanol gydag addewid o gyfweiliad i'r staff presennol heb roi llawn ystyriaeth i effaith seicolegol hyn ar weithlu presennol yr ardal yn anffodus, er na weithredwyd hynny yn y diwedd."</i>	Penderfyniad Corff Llywodraethol Cysgodol Ysgol Bro Idris oedd hysbysebu pob swydd yn allanol yn y lle cyntaf.
5	4.3	<i>"...nid oedd yr Awdurdod yn gwybod yr union niferoedd o ddisgyblion ymhob safle. Roedd hyn yn peri anhawster i roi arian gwarchodaeth mewn lle, ac anhawster, felly, i osod cyllideb ddrafft ar gyfer pob safle."</i>	Nid oedd niferoedd safleoedd yn effeithio ar sefyllfa gyllidol yr ysgol yn ei gyfanrwydd, ac ni fu iddo effeithio ar y safleoedd hynny ble roedd angen gwarchodaeth (Friog a Dinas Mawddwy). Roedd ansicrwydd niferoedd disgyblion ymhob safle yn effeithio niferoedd

			<p>staff oedd eu hangen ar y tri safle arall. Dyma oedd yn ei gwneud hi'n anodd sefydlu strwythur staffio a lleoliadau'r staff o fewn y gyllideb oedd ar gael.</p>
5	4.5	<p><i>“Un gwendid oedd diffyg gweledigaeth y Cyngor o'r hyn a olygir wrth Ysgol Ddilynol er mwyn sicrhau model er ystyriaeth ar gyfer y Corff Llywodraethu a'r ysgol.”</i></p>	<p>Mae'r ddogfen ymgynghori ar gyfer dalgylch Dolgellau yn nodi:</p> <p><i>Gallai ysgol ddilynol ddarparu cyfleoedd ychwanegol i gynnal ethos a gwerthoedd cyffredinol ar draws yr ysgol a dylai'r rhain ddarparu cyd-destun mwy effeithiol ar gyfer gwella ansawdd yr addysgu a'r dysgu</i></p> <p><i>Gall ysgol bob-oedran hwyluso'r newid gan na fyddai'n golygu newid sefydliad rhwng y cyfnodau cynradd ac uwchradd pan fo'r disgybl yn cyrraedd 11 oed.</i></p> <p>Serch hynny, mater i'r Corff Llywodraethu a'r ysgol oedd penderfynu ar sut i weithredu ar osod trefniadau ar gyfer model dewisedig Ysgol Bro Idris.</p>
9	7.5	<p><i>“Er bod yr Awdurdod o fewn ei hawliau i gau holl ysgolion y dalgylch a thrwy hynny ddiswyddo holl staff yr ysgolion, roedd yr undebau yn gyffredinol yn credu y dylai'r Awdurdod fod wedi dilyn rheol TUPE i benodi yn hytrach na'r drefn a ddefnyddiwyd. Wrth herio'r undebau ar hyn fe ofynnwyd iddynt a oedd pob athro yn gymwys i symud i swydd gyfatebol. Roedd y farn yn glir iawn ganddynt – nad oedd yr athrawon hyn o dan drefn medrusrwydd - ac felly doedd dim rheswm i beidio cynnig iddynt swydd gyfatebol.”</i></p>	<p>Nid oedd rheolau TUPE yn berthnasol, gan mai'r Awdurdod Lleol oedd y cyflogwr cyfreithiol ymhob achos, nid oedd newid yn hunaniaeth y cyflogwr ac felly nid oedd trosglwyddiad perthnasol at ddibenion y rheoliadau.</p>

4. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

4.1. Wrth ystyried gweithredu'r argymhellion canlynol, mae angen cydnabod fod rôl arweiniol gan yr Awdurdod, ond hefyd rôl i gynghori mewn elfennau eraill. Mae'r bartneriaeth hon yn adlewyrchu y dyletswyddau statudol cyfochrog sydd angen eu gweithredu i agor y sefydliad.

4.2. Dyma'r argymhellion:

- Dylid gosod gweledigaeth ar gychwyn y broses o sefydlu Ysgol Ddilynol, ac yn arbennig o safbwynt datblygu'r 'ysgol ganol' er mwyn cael gwir werth ysgol Ddilynol.
- Dylid penodi Pennaeth Strategol yn gynnar iawn yn y broses, er mwyn galluogi'r Pennaeth, yr Awdurdod a'r Corff Llywodraethol i allu cydweithio ar weledigaeth yr Awdurdod.
- Dylid penodi Arweinydd Prosiect i fod yn gyfrifol am yr holl brosiect (o'i gychwyn i'w ddiwedd) sydd yn atebol i Fwrdd Rhaglen yr Awdurdod, i'r Corff Llywodraethol ac i'r holl randdeiliaid.
- Dylid sicrhau cydweithrediad agos rhwng yr Undebau proffesiynol, y pennaeth Strategol, y Corff Llywodraethol a'r Awdurdod i osod Strategaeth Staffio glir a buan yn y broses.
- Dylid sefydlu meini prawf clir a chwbl agored ar gychwyn y broses benodi fel nad oes unrhyw amwyster yn codi ymhellach ymlaen yn y broses.
- Dylid datblygu gwell trefn gyfathrebu fel bod yr holl randdeiliaid yn gwybod beth sydd yn digwydd (neu ddim yn digwydd sydd yr un mor bwysig).
- Dylid sylweddoli fod bygythiad i staff o golli eu swyddi yn fater difrifol a thrawmatig, a dylid cydnabod ac ymateb i hyn.
- Dylid cyfleu ymddiheuriad i gyn-benaethiaid dalgylch Dolgellau am yr hyn a nodwyd.
- Dylai Ysgol Bro Idris ddatblygu ymhellach y cyswllt rhwng B5/6 a BI 7/8 dros y blynyddoedd nesaf er mwyn datblygu egwyddorion Adroddiad Donaldson/Dyfodol Disglair yn fwy cadarn, a pherthnasu'n well i egwyddorion Ysgol Ddilynol.

Mae'r Adran Addysg yn derbyn yr holl argymhellion a nodir yn yr adroddiad '*Arolwg o'r drefn o ddatblygu Ysgol Bro Idris, Dolgellau*'. O fabwysiadu'r argymhellion, bydd modd yr Adran Addysg ar y cyd â rhanddeiliaid eraill yn eu hymgorffori fel rhan greiddiol o brosesau ad-drefnu a weithredir ganddi'n gyfochrog ac mewn partneriaeth mewn dalgylchoedd eraill i'r dyfodol.

5. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Amherthnasol

5.1. Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro:

“Fe gydnabyddir yn yr adroddiad fod y broses o sefydlu ysgol megis Bro Idris yn aml ochrog a chymhleth. Mae’n golygu cyd-gordio nifer o elfennau sylweddol a phrosesau statudol ac anstatudol yn arwain at agor drws y sefydliad newydd. Mae’n briodol adlewyrchu ar y prosiect er sicrhau fod gwersi sydd i’w dysgu yn cael eu hadnabod a bwydo i mewn i wella trefniadau’r dyfodol.”

ii. Y Pennaeth Cyllid:

“Tra’n derbyn swmp yr argymhellion fel gwersi i’w dysgu, gall ymarferoldeb ambell un bod yn aneglur. Er enghraifft, nid yw’r ail argymhelliad yn benodol am ystyr “yn gynnar iawn yn y broses”, ac i raddau rhaid i’r Awdurdod grisialu “gweledigaeth” am yr ysgol cyn hysbysebu am y pennaeth. Yn gyffredinol, ar wahân i benodi pennaeth mwy na 4 tymor ymlaen llaw i’r ysgol agor, cymeraf byddai gweddill yr argymhellion yn bosibl o fewn adnoddau cyfredol yr Adran Addysg a’r dalgylch perthnasol.”

ATODIAD 1

Adroddiad ‘Arolwg o’r drefn o ddatblygu Ysgol Bro Idris’.

